

ВИМІРИ МІГРАЦІЙ

Пйотр ЦИМАНОВ,
Агнешка ПЬОТРОВСЬКА

ВПЛИВ ЗЕМЕЛЬНОГО РОЗДРОБЛЕННЯ ПІВДЕННО- СХІДНОЇ ПОЛЬЩІ НА МІГРАЦІЙНІ НАСТРОЇ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Переклад з англійської Марка Латика

Piotr Cymanow, Agnieszka Piotrowska

IMPACT OF LAND FRAGMENTATION
IN SOUTH-EASTERN POLAND
ON MIGRATION DECISIONS MADE
BY THE RURAL POPULATION

Translated from English by Marko Latyk

This academic paper discusses the impact of an adverse agrarian mix and accompanying adverse trends concerning the agricultural production environment on migration decisions. The potential of south-eastern Poland is benchmarked against EU member states. Also, opinions voiced by possible future farm managers about determining factors which facilitate the continuation or discontinuation of the farming activity are presented in the context of the push-pull migration theory.

Keywords: agrarian mix, human factor, migrations, Lesser Poland Region, Podkarpace Region.

© П. ЦИМАНУВ, А. ПЬОТРОВСЬКА, 2015

ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 6 (126), 2015

Аграрне перенаселення і його супутні несприятливі наслідки, головним чином економічні та соціальні, є значною перешкодою для розвитку сільського господарства в Малій Польщі та Підкарпатті. Брак альтернативних варіантів розвитку призводить до поступової депопуляції сільських районів, в основному через міграцію молодих і підприємлих людей; а в довгостроковій перспективі (в поєднанні з несприятливими демографічними тенденціями) — до периферійності зазначених регіонів.

Периферійні райони, в тому числі передгір'я Карпат, позначені серією несприятливих особливостей, що сповільнюють розвиток, сприяють економічній стагнації, і, як результат — призводять до переміщення людських ресурсів у сфери, які поляризують економічне життя. Беручи до уваги їх вплив, ці фактори можна охарактеризувати таким чином [3, s. 158]:

- Каузальні фактори, тобто безпосередньо пов'язані з периферійністю. Сюди належать високі транспортні витрати, а також низька якість технічної інфраструктури. Місцевим жителям складно скористатися зовнішніми економічними можливостями через значні відстані від міських центрів;

- Похідні фактори, пов'язані із впливом попередніх факторів. Тут слід зазначити високу вартість послуг, незначний вплив на рішення, що приймаються центральними органами влади, і низький рівень інновацій та підприємництва;

- Супутні фактори, які опосередковано пов'язані з каузальними: залежність місцевої економіки від вихідного сектора, слабо розвинута місцева інституційна інфраструктура і відносно слабкі зв'язки із зовнішнім середовищем.

Як зазначає Станні [12, с. 110], периферійна природа не обов'язково означає значну відстань від центральних районів або нерозвинуте транспортне сполучення. До характеристик периферії слід також віднести низьку густоту населення і слабку урбанізацію. Якимось чином, на противагу центральним регіонам, які об'єднують значну частину населення, інноваційні економічні суб'єкти розглядаються як динамічні центри зростання [11, с. 176]. Є цілий ряд перешкод, пов'язаних з негативно сформованою економічною неоднорідністю, наприклад, муніципалітети, які не пропонують перспектив сталих джерел доходу на місцевому рівні, що викликає несприятливі наслідки,

такі, як безробіття, депопуляція, маргіналізація, чи монофункціональний характер сільської місцевості. Відсутність зазначених альтернатив у поєднанні з низьким рівнем сільськогосподарської діяльності дрібних господарств є істотним чинником виштовхування молоді, що, в свою чергу, погіршує соціальний, економічний та культурний розвиток регіону.

Значення факторів виштовхування і притягання в теорії міграції

Міграції відомі людству споконвіків. Протягом тисячоліть як окремі особи, так і групи людей мігрували в пошуках кращих умов життя, безпеки та укриття від збройних конфліктів, переслідування і стихійних лих. Ці процеси відбувалися безперервно, проте їх інтенсивність змінювалася.

Минулого століття процеси міграції значно посилилися. З одного боку, у ХХ ст. відбулися значні міграційні переміщення в результаті Першої і Другої світових воєн, розпад багатонаціональних держав, силові етнічні конфлікти. Тоді, як з іншого боку, хвиля економічних міграцій, — в основному була спрямована до заможних країн Західної Європи, США та Канади.

Мобільність, яка приводить до змін умов життя, є загальною рисою концепту міграції. Таким чином, можна зробити висновок, що це є процес, який полягає в просторовому переміщенні, зміні місця проживання людей, які переїжджають з місця походження (пункт відправлення) до місця призначення (пункт прибуття) [4, с. 132].

В цілому (тобто як частина початкового і кінцевого аналізу, де вхідні і вихідні дані дають змогу оцінити міграції в даному регіоні чи серед соціальної групи) цей процес визначається як загальна сума кількості переміщень людей у просторі, що призводить до зміни місця проживання [15, с. 16]. Визначаючи поняття зовнішніх міграційних рухів, Міхаловська стверджує, що у тих випадках, коли кордон країни перетинають з туристичною чи професійною метою або з релігійних причин, а також з метою пошуку праці чи врегулювання політичних або економічних питань, ідеться про міжнародну міграцію [5, с. 122].

І нарешті, з формального (юридичного або статистичного) погляду, міграцію визначають як зміну

місця проживання (постійного або тимчасового) в межах країни. Вона полягає в перетині адміністративного кордону округу чи регіону, в тому числі — у разі міських та сільських районів — зміну місця проживання в межах районів — від сільських у міські та навпаки [4]. Беручи до уваги економічний критерій, Наконечна характеризує міграцію як просторовий рух професійно активної групи людей і членів їх сімей з метою поліпшення умов життя [7, р. 12].

Попри вказані визначення, слід констатувати, що засадничою рисою міграції є переміщення окремих осіб чи груп людей, спричинене особливими умовами, які мають економічний, соціальний чи політичний характер.

Одним з ключових понять, яке пояснює міграцію, є так звана теорія виштовхування і притягання, розроблена Е. Лі. Згідно з нею, рішення мігрувати приймається після порівняння умов місця походження з відповідними умовами в місці призначення [3, р. 7]. Такий аналіз залежить від персональних характеристик особи; отже, міграція в основному відбувається залежно від того, як ці умови сприймаються.

Якщо фактори виштовхування і притягання є водночас в обох місцях, тоді спрацьовує так званий міграційний потенціал (таблиця 1).

Наукова література називає такі фактори виштовхування й притягання: низькі стандарти життя, низький рівень зарплати, безробіття, негативні сімейні і особисті умови проживання в країні, а також недостатня громадська безпека, або корпоративні рішення, які вимагають заміни персоналу. З іншого боку, привабливіший ринок праці та перспективи отримання вищого доходу за еквівалентну або низько кваліфіковану працю спонукають потенційного емігранта до того, аби розглянути, обдумати перспективу працевлаштування в країні призначення. Однак, перш ніж відбудеться міграція, необхідно, щоб склалися й інші передумови, скажімо, були отримані юридичні дозволи, забезпечений доступ до інформації, а мовний, культурний та географічний бар'єри — подоланні.

Масштаби міграції із сільської місцевості визначаються, з одного боку, характерними для неї факторами виштовхування, а з іншого — притягання: культурними і перспективою зробити кар'єру в місь-

Таблиця 1

Фактори виштовхування і притягання у порівнянні із чинниками, що визначають міграцію

Передумови міграції	Фактори виштовхування	Фактори притягання
Економічні та демографічні фактори	<ul style="list-style-type: none"> – Бідність; – Безробіття; – Низькі зарплати; – Висока народжуваність; – Відсутність базових послуг охорони здоров'я; – Прогалини в освітній Системі 	<ul style="list-style-type: none"> – Вища оплата; – Перспективи підвищення рівня життя; – Особистий та професійний розвиток.
Політичні фактори	<ul style="list-style-type: none"> – Конфлікти; – Небезпека; – Насильство / зловживання; – Корупція; – Порушення прав людини. 	<ul style="list-style-type: none"> – Відчуття безпеки; – Політична свобода.

Джерело: [3].

ких умовах або за кордоном. У довоєнний і післявоєнний періоди вплив індустріалізації економіки розглядався як фактор виштовхування. Це було пов'язано з аграрним перенаселенням у дрібних господарствах і відсталістю щодо міських районів. Зовнішній фактор виштовхування полягав у вищих стандартах життя у міських районах, конфіденційності побуту, а також у доступі до культурних можливостей та перспективі працевлаштування за межами сільського домогосподарства, — усе це сприймалося як соціальний розвиток. Масштаби міграції з сільських районів визначаються факторами виштовхування з сільської місцевості, культурними факторами притягання, і перспективами кар'єрного росту, доступними в міських районах або за кордоном. В даний час, економічні передумови є первинними стимулами для міграції. Освітні і сімейні є менш визначальними [1, s. 19].

Просторова структура і деаграризація сільської місцевості в Південній Польщі

Сільське господарство в Малопольщі та Підкарпатті характеризується значною аграрною дисперсією, яка має суттєвий вплив на економічні показники. Причини цього явища слід шукати в історичній спадщині, яка визначає локальну демографічну та економічну особливість, а також в культурі й традиціях. У той час як країни Західної Європи відчували позитивний вплив індустріалізації на концентрацію і спеціалізацію сільськогосподарського виробництва, у Польщі відбувалося переміщення надлишків робо-

чої сили з сільських районів в центри промисловості без зміни місця проживання. Це створило так звану здвоєну модель праці, яка (у поєднанні з проблемами надійного житла у міських районах) в подальшому призвела до несприятливої аграрної структури. Розбіжності, пов'язані з таким явищем у Польщі і найбільших європейських країнах, представлені в таблиці 2.

Наведені числа демонструють, що виробнича сукупність польського сільського господарства в контексті земельного управління не сприяє ефективному управлінню ресурсами. Середня вартість господарства, еквівалентна 30% від середнього по ЄС, у поєднанні з маргіальною часткою найбільшої площі сільськогосподарських угідь, є серйозною проблемою, яка призводить до низької конкурентоспроможності, особливо відчутної при екстенсивному господарюванні. Переважна кількість господарств площею до 5 га в поєднанні з небажанням брати участь у процесах їх укрупнення призводить до поступового регресу в основних сферах аграрної економіки Польщі. Дані Центрального статистичного бюро також вказують, що у Польщі є лише трохи більше 130 тис фермерських господарств площею понад 20 га. З іншого боку, кожне четверте господарство має площу до 1 га, що не дає змоги більшості малим господарствам займатися виробництвом сільськогосподарської продукції, враховуючи якість сільськогосподарських земель. Ситуація в південно-східній частині Польщі є ще складнішою (таблиця 3).

Таблиця 2

Просторова структура аграрних господарств Польщі та найбільших країн ЄС (2005)

Країна	Площа землі сільськогосподарського призначення на господарство (га)	Кількість господарств (у тисячах)	Частка господарств просторової групи			
			до 5 га	5—20 га	20—50 га	> 50 га
ЄС-25	18,3	9688	61,6	23,2	8,3	6,9
ЄС-15	24,2	5843	54,6	23,6	11	11
Німеччина	43,6	390	22,6	33,1	23	22
Франція	52,2	567	26,1	19,4	19	35
Італія	8,5	1729	73,6	19,5	4,6	2,3
Велика Британія	59,2	287	37,3	20,6	16	26
Польща	6,4	2476	70,3	24,6	4,3	0,8

Джерело: [10].

Таблиця 3

Середня площа господарства за місцевостями

Адміністративна одиниця (воєводство)	Середня площа сільськогосподарських угідь на одне господарство в 2012 р. (у гектарах)
Нижньошльонське	16,05
Куявсько-Поморське	15,04
Люблінське	7,45
Любуське	20,78
Лодзьке	7,52
Малопольське	3,88
Мазовецьке	8,50
Опольське	17,99
Підкарпатське (Підкарпаття)	4,56
Підляське	12,20
Поморське	18,94
Шльонське	7,14
Свентокшишське	5,49
Вармінсько-Мазурське	22,88
Велькопольське	13,41
Західно-Поморське	30,67

Джерело: ARiMR, 2013, cited in: Farmer, р/РАР.

Наведені цифри засвідчують, що за середніми даними останнього сільськогосподарського перепису (2010 р.) найменші площі сільськогосподарських угідь Польщі були в Малопольщі (3,88 га) та Підкарпатті (4,56 га).

Дані, зібрані під час перепису, вказують, що Польща має 1 млн. 583 тис. сільськогосподарських угідь площею понад 1 га кожне, тобто вони зменшилися на 373000 га — на 19,1 відсотки порівняно з попереднім переписом 2002 року. Од-

нак, спостерігаються і позитивні тенденції: середня площа угіддя зросла на 13,1 відсотка порівняно з попереднім періодом (8,44 га); у той час як кількість малих фермерських господарств (площею 1—5 га) скоротилася на 22,7 відсотка. Водночас, кількість найбільших угідь (площею більше 50 га) зросла на 28,8 відсотка, тоді як кількість угідь площею 30—50 га зросла на 11 відсотків. Варто відзначити, що зміни, головним чином, торкаються північно-західної Польщі, тоді

Таблиця 4

Масштаби міграції за категоріями (у %)

Кількість осіб	Відсоток осіб, які заявили про міграцію за категорією	Всього опитаних
Категорія I		
1—2	64,1	30,9
3—4	17	8,2
5 & <	18,9	9,1
Категорія II		
1—2	39,3	20
3—4	35,7	18,2
5 & <	25	12,7
Категорія III		
1—2	22,7	18,2
3—4	29,6	23,6
5 & <	47,7	38,2

Джерело: Авторське дослідження.

як в Малопольщі або в Підкарпатті історичні, демографічні та культурні чинники стоять на заваді змінам. Запропоновані дані вказують на значну аграрну фрагментацію, що призводить до скорочення частки цієї галузі економіки в сукупному доході місцевих мешканців, і, як наслідок, до значного посилення фактора виштовхування, який може змусити професійно активних людей покинути місцевість.

Відхід від сільського господарства в Малопольщі і Підкарпатті відбувається з кількох зазначених причин і призводить до систематичного посилення деаграризації. Економічний та сільськогосподарський аспекти цієї тенденції підкреслюють поступову зміну не стільки у структурі, як у способі використання землі і стосуються скорочення частки угідь, призначених на отримання вигоди від широкого використання землі завдяки добрій сільськогосподарській культурі: земля або не використовується, або ж заросла лісами. Ось який перелік економічних наслідків такої деаграризації пропонує Шиманьська [14]:

- Зниження частки сільського господарства у ВВП;
- Зменшення економічного значення сільського господарства в агробізнесі;
- Зменшення частки доходів від сільського господарства до бюджетів сільськогосподарських і сільських домогосподарств;
- Нерівність доходів серед сільського населення;

- Зменшення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції;
- Зменшення інвестиційних витрат;
- Пониження абсолютної і відносної зайнятості у сільському господарстві;
- Значна фінансова залежність господарств від субсидій;
- Зменшення асигнування на сільське господарство у національному бюджеті.

З економічної точки зору, процес деаграризації спричиняє зміни в системі джерел доходу для сільського населення і фермерських господарств, що стає очевидним з огляду на регресію обсягів виробництва аж до повного припинення грошових доходів від цього виду діяльності [6]. Альтернативними джерелами доходу стають: соціальні допомоги, вимушена праця та самозайнятість (часто пов'язана з необхідністю переміщення), що призводить до інтенсифікації внутрішньонаціональної і зовнішньої (міжнародної) трудової міграції, як сезонної (короткострокової), так і довготривалої (проживання в країні призначення), розрахованих на багаторічні періоди.

Нотатки про методологію дослідження. У цьому дослідженні використано результати опитувань 110 студентів останнього року навчання магістерської програми на факультетах точних наук та інженерних спеціальностей в сільському господарстві, здійснених на початку 2012 року. Проведено цілю-

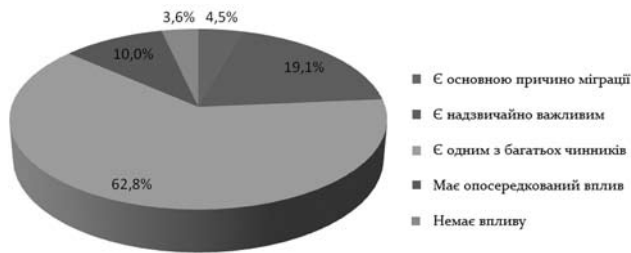

Рис. 1. Оцінка впливу несприятливого середовища аграрної структури на міграційні настрої: відповіді респондентів. Джерело: Авторське дослідження

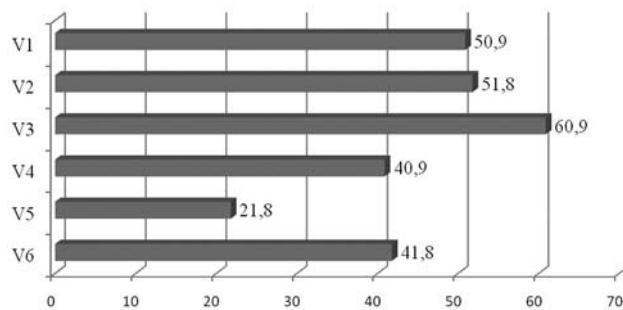

Рис. 2. Чинники, що сприяють росту використання сільськогосподарських угідь в Південній Польщі (в %). Джерело: Авторське дослідження

ве опитування. Респонденти заявили, що їхні батьки є власниками сільськогосподарських угідь, а отже опитувані є спадкоємцями майна і в майбутньому керівниками господарств.

Аграрна структура як фактор виштовхування із сільських місцевостей

Перший етап дослідження полягав у спробі визначити масштаби міграції в оточенні опитуваних. З усіх респондентів тільки одна особа не зіткнулася у своєму оточенні з прикладом трудової міграції упродовж останніх 10 років, у той час як масштаби міграції варіювалися, залежно від ступеня спорідненості між опитуваним і мігрантами.

Дослідження показує, що серед 48% опитаних мігрували їх найближчі родичі (категорія I), понад 50 відсотків (50,9%) випадків міграції відбулися в групі далеких родичів (категорія II), в той час як 80% зазначали випадки міграції серед друзів, знайомих та сусідів (категорія III). Детальну категоризацію продемонстровано в таблиці 4.

Ці дані демонструють, що міграція є масовим явищем в сільських районах. В категорії I і II, тобто у власній сім'ї і в ширшій родині, серед опитаних найчастіше згадується 1—2 випадки міграції, в той час

як в категорії III, тобто знайомих та сусідів, зазначено більше випадків міграції.

Це підтверджується різними підрахунками. Респонденти, які знають про випадки в різних категоріях, вказали, що це стосувалося 2,47 осіб в категорії I, 3,33 людей категорії II і 5,8 осіб категорії III.

Оцінка масштабів міграції в районах, де замешкували опитувані, і підтвердження, що це явище є доволі поширеним, дали змогу оцінити вплив фактора виштовхування — несприятливої аграрної структури — в міграційній теорії виштовхування-притягання. Релевантні відповіді опитаних представлені на рис. 1.

Виявилося, що понад 60% опитаних вважають, що аграрна фрагментація є однією з причин міграції, в той час як інші 25% вважають, що вона є доволі впливовим чинником, і навіть переважаючою причиною міграції. Лише 15% опитаних вважають, що несприятлива аграрна структура в південно-східній Польщі або не має впливу, або ж впливає на процес міграції незначною мірою, опосередковано.

Далі, респондентів просили вказати на максимум 3 з 6 ключових процесів (за визначенням автора), які сприяють крадцю використанню земель сільськогосподарського призначення та які одночасно призводять до зменшення масштабів міграції з даних регіонів. Взято до уваги такі варіанти:

V1. Збільшення рентабельності сільськогосподарського виробництва (вищі ціни на продукти харчування);

V2. Реалізація ефективних процесів укрупнення, з метою забезпечення змін у конфігурації угідь;

V3. Виділення коштів на створення високопродуктивних спеціалізованих господарств (наприклад, садів);

V4. Зниження ринкових цін на землю з метою полегшити розширення існуючих господарств;

V5. Прийняття законів для полегшення права довгострокової оренди;

V6. Зникнення ментальних бар'єрів щодо розпорядження господарствами, що підлягають ліквідації;

Варіанти прийняття рішень продемонстровано на рис. 2.

Як свідчать дані, створення високопродуктивних спеціалізованих господарств (наприклад, са-

дів) — це найефективніша форма використання фрагментованих земельних ресурсів. На жаль, це рішення вимагає значних фінансових затрат. Ще один варіант полягає у проведенні ефективних процесів укрупнення, який, однак, зіткнувся зі значними формальними, юридичними, а також соціально-культурними проблемами у згадуваних регіонах. Потенційні керівники господарств також вважають, що несприятлива ситуація може бути змінена шляхом введення вищих цін на продовольство, що матиме вплив на рентабельність сільськогосподарської діяльності. Варіант, що стосується законодавчих змін, покликаних збільшити інтерес до довгострокового права оренди і укрупнення земельних угідь під егідою успішних і впливових землевласників без зміни в структурі власності, оцінювався як малоперспективний.

Узагальнення та висновки

На основі огляду літератури та сукупних статистичних даних, а також відштовхуючись від результатів власних досліджень, сформульовано такі авторські висновки:

1. Аграрне перенаселення в Малопольщі та Підкарпатті, в поєднанні з малорозвинутою індустріалізацією більшості периферійних районів, призводить до ряду несприятливих явищ, як-от низький рівень життя і заробітної плати, безробіття; як наслідок, маємо фактор виштовхування, особливо це стосується молодших і освіченіших місцевих жителів.

2. Польща відрізняється від інших європейських країн значною аграрною фрагментацією, особливо в південно-східних регіонах країни. В результаті, частка від сільськогосподарської роботи в сукупному доході місцевих мешканців зменшується.

3. Проведене дослідження припускає, що протягом останніх 10 років міграція стала поширеним явищем в зазначених регіонах. Кожне друге господарство має міграційний досвід, наприклад, щонайменше один близький родич мігрував, у той час як майже всі респонденти підтвердили міграцію серед далеких родичів і сусідів.

4. На думку 63% респондентів, несприятлива аграрна структура стала одним із чинників прийняття рішення про міграцію, в той час як 25% опитаних заявили, що вона мала визначальний вплив. Засо-

бами поліпшення існуючої ситуації було названо створення високопродуктивних спеціалізованих господарств, реалізацію процесів укрупнення, а також підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва — в основному, за рахунок підвищення цін на продукцію.

1. *Cymanow P.* Wpływ niekorzystnej struktury agrarnej na decyzje migracyjne mieszkańców Małopolski / *Cymanow P.* // *Roczniki Naukowe (Impact of Adverse Agrarian Mix on Migration Decisions Taken by Inhabitants of Lesser Poland: Academic Annuals)*. — SERiA. — 2012. — Volume XIV. — Series 4.
2. *Demographic Yearbook / Central Statistical Office.* — 2007.
3. *Dębowska O.* Migracje — wyniki aktualnych badań i analiz (Migrations: Results of Current Studies and Analyses) / *Dębowska O.* — Kraków : MORPiE, 2007.
4. *Manstead M.* Psychologia społeczna Encyklopedia Blackwella / *Manstead M.* // *The Blackwell Encyclopedia of Social Psychology JS / red. Hewstone.* — Warsaw, 2001.
5. *Michałowska G.* Mały słownik stosunków międzynarodowych (Small Glossary of International Relations) / *Michałowska G.* — Warsaw : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1996.
6. *Musiał W.* Wiejskie obszary górskie w procesie przemian społeczno-gospodarczych (Rural Mountain Regions in Social and Economic Transformation Process) / *Musiał W.* — Warsaw : IRWiR PAN, 2007.
7. *Nakoneczna J.* Migracje międzynarodowe a rozwój państwa (International Migrations vs. Country Development) / *Nakoneczna J.* *Żurawia Papers, Scholar.* — Warsaw, 2007.
8. *Olechnicka A.* Regiony peryferyjne w gospodarce informacyjnej (Peripheral Areas in Information Economy) / *Olechnicka A.* — Warsaw : Scholar, 2004.
9. *Rocznik Demograficzny GUS.* — Warszawa, 2007.
10. *Rocznik Statystyczny Rolnictwa i Obszarów Wiejskich GUS.* — Warszawa, 2007.
11. *Satoła Ł.* Zróżnicowanie wykorzystania funduszy Unii Europejskiej w układzie centrum — peryferia (The differences in the use of the European Union funds in the centre and peripherals) / *Satoła Ł.* // *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (Research Papers of Wrocław University of Economics)*. — 2013. — № 320. — P. 176—185.
12. *Stanny M.* Modele funkcjonalne wiejskich obszarów peryferyjnych w Polsce (Models of Rural Peripheral Areas in Poland) / *Stanny M.* // *Academic Annuals.* — SERiA. — 2012. — Volume XIV. — Issue 4.
13. *Statistical Yearbook of Agriculture and Rural Areas / Central Statistical Office.* — Warsaw, 2007.
14. *Szymańska A.* Dezagraryzacja wsi i jej skutki (Disagrarianization and Implications) / *Szymańska A.* // *Rolniczy*

Magazyn Elektroniczny / Central Agricultural Library. — Warsaw, 2008. — (Electronic version, Talk dated 15.02.2013).

15. Zamojsk J.E. Migracje i społeczeństwo współczesne. (Migrations and Contemporary Society) / Zamojsk J.E. — Warsaw : IHN PAN, 2007. — <http://www.farmer.pl/chmura-tagow/wielkosc-ekonomiczna-gospodarstw,6285.html>, [2011]. Talk dated 14.02.2013.

Пйотр Циманов, Агнешка Пьотровська

ВПЛИВ ЗЕМЕЛЬНОГО РОЗДРОБЛЕННЯ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ ПОЛЬЩІ НА МІГРАЦІЙНІ НАСТРОЇ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Переклад з англійської Марка Латика

Розглядається вплив несприятливої аграрної структури та супутніх негативних тенденцій у сільськогосподарському виробництві на міграційні рішення. Показаний потенціал південно-східної Польщі на тлі держав ЄС. Крім того, запропоноване міркування ймовірних майбутніх менеджерів господарств щодо визначальних чинників сприяння продовженню або припиненню фермерської діяльності, сформульованих у контексті міграцій-

ної теорії виштовхування-притягання (push-pull migration theory).

Ключові слова: аграрна структура, людський чинник, міграції, Малопольща, Підкарпатське воєводство.

Пйотр Циманов, Агнешка Пйотровска

ВЛИЯНИЕ ЗЕМЕЛЬНОГО РАЗДРОБЛЕНИЯ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ПОЛЬШИ НА МИГРАЦИОННЫЕ НАСТРОЕНИЯ СЕЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ

Перевод с английского Марка Латика

В статье рассматривается влияние неблагоприятной аграрной структуры на решения о миграции и сопутствующих негативных тенденций, касающихся сельскохозяйственного производства. Сравняется потенциал юго-восточной Польши и государств-членов ЕС. Мнения возможных будущих руководителей хозяйств об определяющих факторах, способствующих продолжению или прекращению сельскохозяйственной деятельности, представлены в контексте миграционной теории «выталкивания-притяжения» (push-pull migration theory).

Ключевые слова: аграрное смешивание, человеческий фактор, миграции, регион Малопольща, регион Подкарпатье.